

I specialfrågelistan 81 efterfrågas Naturläkaren Anders Hansson, Hallaryds socken. Denne Hansson är helt okänd i denna del av Småland. Men vi har en dylik här i grannsocknen Kråkshult, min barndoms socken, och där jag varit verksam nästan hela min gångna tid. Nu har Kråkshult intagits i Mariannelunds storkommun.

I Nämnda socken cirka 6 kilometer från Mariannelund är en gård vid namn Skäggskögle. Ägaren heter Jonas Fredrik Hansson, 83, är född på gården liksom hans fader.

Denne Hansson är Naturläkare ej endast för djur utan också för människor, så'n kunskap har han praktiserat sig till genom dels djuren och örtböcker. Hans fader var en mångkunnig man. Han var även vävare. Han vävde alla sorters tyger, både grövre och finare, han var också som en fädoktor.

Som pojken Jonas Fredrik var enda barnet, så fick han redan i barndomen lära av fadern, ty barnen behövde ej som nu sitta på skolbänk tills dom blir? 17 å 18 år. Modern och den lille pojken fick sköta gården.

Så fick Jonas Fredrik följa med fadern i byarna, där dom slaktade för att studera djurens växtliga egenskaper nödvändigt. Och vidare skaffade dom sig läkareböcker, som dom noggrannt lärde sig tillsammans med att praktisera. Men läkare för människor var ej den gamle fadren Hansse.

Så dog föräldrarna och Jonas Fredrik blev ensam. Han måste nu skaffa hushållerska, ty han fick aldrig vara hemma utan var ständigt i byarna och botade kreatur. I 50:års åldern gifte han sig med sin hushållerska. Om något år så blev det en flicka.

Husan hade fått lära sig jordbruket och det skötte hon väl fast med hårt arbete, ty själv hann mannen ingenting, men hustrun var mycket energisk och den lilla flickan var på tillväxt.

Nu började han så smått som läkare för människor. Han läste de gamla örtböckerna om våra medicinalväxter och han samlade medicinen från både skogen, ängen och sjön. Som dessa mixturer ej var vidare giftiga, så använde han dem efter den gamla bokens föreskrifter, och det blev goda resultat. Praktiken ökade.

Det finns mångfaldiga växter, som användes för sjukdomar hos både människor och djur, om dom beredes på rätt sätt. Detta har Jonas Fredrik lärt sig. Han köpte även mycket medicin på apoteken, som ej var så mycket giftiga, ty direkt gift fick han ej köpa utan vetrinärs ordinerings. Han utskrev aldrig recept utom till svin eller nötboskap, men då skulle han undersöka djuret först, sedan fick dom köpa själva. Det var nästan lönlöst att få vetrinär. Det kanske var över 3 - 4 mil till en sådan, så djuret hann att dö.

Till några sjuka människor reste han inte. Dom fick resa till honom, så han fick se dem i ögonen och känna handen och pulsen, det var hela undersökningen. Och medicinen fick dom oftast med sig hem, annars skickades den eller hämta den om någon dag, men han gjorde alltid bestämda föreskrifter för användandet. Betalningen var någon krona, ofta ingenting, om dom hade butelj med sig, ofta fick dom giva efter godtycke.

Hansson söktes ofta för alla sjukdomar men det var ej alla, som han ordinerade något för.

Han var aldrig i konflikt med några läkare, ty han använde aldrig medicin, som var skadlig.

Då hans flicka växt upp i skolåldern så dog hustrun. Tiden hade gjort mycket. Hansson hade efter sin ålder börjat tröttna på att resa kring i byarna och slakta och bota gamla kor, så han måste hjälpa flickan hemma vid gården,. Han hade nog med sjukbesöken hemma, så flickan fick taga modrens plats vid plogen och ladugården och hushållet.

Hansson är som förut nämnts 83 år och flickan cirka 32 och ogift. 12139: 8
Hon sköter den lilla gården alldeles ensam, både lantbruket och hushållet.

Jag träffade honom här i Mariannelund för en veckansedan. Dom var till kvarnen och Hansson skulle köpa en del mediciner på apoteket. Jag frågade då hur han mädde. Han svarade, att det är rätt bra men jag har blivit så krokig. "Ja, vi blir det, då vi blir gamla", svarade jag. "Nej, det kan du ej säga", sa han, "Du är 4 år äldre än jag och är lika rak som när du var ung".

Då Hansson för 10 å 20 år tillbaka i sin bästa tid hade han otaligt med besök. Det var folk av alla stånd, och många ville ej bekänna sig för vem dom var. Men han såg på händerna om dom var arbetsfolk eller ej, ty händerna fick dom alltid visa.

Det var ej så sällan att man fick se en Stockholmsbil ute på gatan. Många trodde, att han Hansson var kuslegubbe men det märktes ej något sådant, fast att han till synes ordinerade så värde lös medicin.

Men Hansson visste örternas verkliga kraft för vissa åkommor. Kan nämna några, t.ex. tallstrunt, tallbar, grankåda, tjärbeck, tjärvalfen, mjölonbär, enbär, enris och rötter, renfana, ljung som ej blommat, skvackrum, fläder, eklöv som suttit på trädet över vintern m.fl.

Det var ju billig medicin men inte mycket för en sjuk att tro på. Genom detta så kunde många tro på rena trolleriet, men sådant samlade han och kokte till en lag, som han förvarade på glas.

12139: 10

T Skvattram

Vidare samlade han mängder av blommor med deras rötter. Så använde han många sorters vanliga kryddor, huvudsakligen anis, samt honung. Föt att hans mixturer ej skulle ta skada, så blandades dom med någon del sprit, annars hade det möglat och tagit skada.

Hansson är särskilt noga med renligheten. Om dom har med sig en butelj eller flaska, så expierar han ej något i den förrän han själv rengjort den. Vad reningsmedel han använder får ingen veta.

För några år sedan var jag ute på en byckelresa/cykelresa./Dagen var varm, ty solen brände och svetten rann. Jag blev törstig. Jag kände väl till trakten att det fanns en källa vid ett gammalt ödetorp, men dit hade jag fyra kilometer ungefär, men det måste gå. Jag kom dit och där drack jag mig otörstig. Detta skulle jag ej gjort. Jag fick liksom en is i bröstet och ej nog därmed utan nästa morgon var jag mållös och skulle då åka till Kråkshult,

12139: 12

men visste ej hur det skulle gå, men det torde bli bättre, då jag åter började åka, så jag gav mig i väg. Färden gick så, att jag skulle just åka för i Skäggskögle, där Hansse bor, jag stannade och tänkte att gå in och hälsa på min ungdomskamrat, och det gjorde jag. Jag kunde inte hälsa, ty han förstod ej, vad jag sade. Då säger jag, att jag hade sett räven. "Var har du varit?, människa", säger Hansse. Jag kunde inte riktigt förklara mig, "Men då ska jag bota dig!", säger han.

Hansse drog ut en låda i matskänken och tog fram en stor silver-sked och så en stor flaska och fyllde skeden och sade: "Tag detta! Om en timma, så får du tillbaka din talförmåga!" Skämtsamt säger jag: "Ja, en till!" "Nä", säger Hansse, "du tål inte mer än en, och den skall hjälpa!" Och verkligen, då timma gått, så kunde jag tala förståligt, och då jag sedan kom hem, så kände jag också, att isklumpen smält i bröstet. Det är enda gången jag sökt Hanssen för ont.

12139: 14

Det var både skarpt och gott. Jag bad att få litet på en flaska, men han sade: "Du behöver ej mer denna gång", så jag fick inget.

För några år sedan så fick han hjernblödning, men den var av lindrig art. Det var ena sidan och armen, som blev lam. Det botade han själv, men han låg ett par veckor. Sedan började han träna och massera sig, så det lämnade inga men vad jag tror mig veta.

För ett par år sedan, så kom det åter, med då värre. Då tog det en del av talförmågan och någon lamhet. Nu fick han söka doktor, som besökte honom en gång. Då låg han en månads tid. Vad medel, dom använde, är obekant, men talförmågan återkom och nu är han som vanligt kry, fast åldren är ej bot för. Han klagade ej, då jag för litet sedan träffade honom, det var endast för att han blivit krokig.

Men humör och talanger är som hos en 50:åring. Men nu börjar Jonas Fredrik Hansson så sakta dra sig från läkareyrket, ty han

12139: 16

tröttnar på att koka och samla örter. Dottren är förlovad, så mågen får väl övertaga gården.

Om dottren sedan utför någon läkarepraktik är nog osäkert.

Hansson i Skäggskögle är ett gammalt sockenoriginal liksom hans fader, och kommer nog att saknas, då han går bort, ty han har räddat många, både folk och fä, som fick hjälp.

Särskilt som djurläkare var Hanssen överdriven bra.

På 1870 - 1880: talet så fanns många i våra socknar, som fick vara mer eller mindre läkarekunniga både för folk och fä. Det fanns inga andra att anlita än sådana, som hade börjat praktisera i läkarkunnighet, och ju längre dom höll på, ju mer kunniga blev dom.

Gamla gummor gick i bygden som barnmorskor. Bonden gick vid plogen ute på åkern och hade tandkroken i fickan i fall att någon kom med en värkande tand. En annan hade ett skåp där hemma med flerfaldiga sorters droppar, om någon blev sjuk.

12139: 18

Kom det någon lumpsamlare eller kryddsäljare, så bytte dom till sig lite ^(arsenik) acenick, ty det hade dom litet i var stuga, men jag minns ej, vad det användes till, men dom sade, att det skulle väl? vara ett motgift för något ont för kreatur.

I läkekonsten var koppning, som jag själv tog för huvudvärk och ont i halsen. Så använde dom åderlåtning både på folk och fä.

Folket var både starka och friska och goda och glada. Dom krusade för ingen mer än kungen, prästen och husbonden.